

Palydėjus Zofiją Stukonienę

1927–2018

Spalio 23 d., eidama 92-uosius metus, mirė gydytoja citopatologė, medicinos mokslų daktarė, docentė Zofija Ona Mickytė-Stukonienė. „Viską gyvenime pasiekėme tik darbo ir žinių dėka. <...> Svarbiausia, kad galėjau gydyti žmogų“, – teigė docentė. Jos mokytojai buvo profesoriai Janina ir Vladas Lašai. Daug mokėsi iš profesorės mokinės prof. Elenos Stalioraitytės. Iš jų taip pat išmokusi, kad „ligas nustatyti galima tik išsiaiškinus priežastinius ryšius ir supratus tą žmogų kaip individą“. Pasak Z. Stukonienės, tai suvokti jai padėjo būtent patologinė anatomija. „Etiopatogeneze – ligos kilmė ir vystymasis. Čia yra esmių esmė“, – buvo įsitikinusi mokslininkė.

1952 m. baigusi Kauno medicinos insti-

tutą, gavo paskyrimą į Biržus dirbti teismo medicinos eksperte, tačiau po didelių pastangų liko Kaune. Buvo įdarbinta Tuberkuliozės dispenseryje. Ištėkėjusi už gydytojo Mečio Stukonio, kuris buvo pašauktas į karo tarnybą ir paskirtas į Ostrovą, išvyko kartu su juo ir dirbo onkologijos dispenseryje. 1957 m. grįžo į Lietuvą, kur kaip tik buvo kuriamas Onkologijos mokslinio tyrimo institutas.

Z. Stukonienėi buvo pavesta organizuoti piktybinių navikų citodiagnostiką. Ji vyko mokytis į Charkovo onkologijos institutą, kur dirbo žinomi citodiagnostikos specialistai. Pirmasis Z. Stukonienės tyrinėjimų objektas buvo natyvinių skreplių preparatų tyrimas, kurio tikslas – plaučių navikų diagnostika. 1967 m. apgynė medicinos mokslų

kandidato disertaciją apie plaučių vėžį.

Z. Stukonienė stažavosi Sankt Peterburge ir Maskvoje, Vėžio tyrimų tarptautiniame centre Lione (Prancūzijoje), dirbo Leono Beraro onkologijos centro citologinėje laboratorijoje. Įgijusi vertingos patirties, tęsė darbą Lietuvoje. „Aš niekur kitur nesiblaščiau, onkologijoje dirbau 60 metų: klinikoje ir laboratorijoje. Ši sintezė man labai daug davė, nes galėjau labiau žmogui padėti. Vos tik pradėjome kurti Onkologijos institutą, jau žinojau, ko aš noriu ir ko labai reikia Lietuvai. Kryptingai to siekiau“, – sakė docentė.

Pagrindinės jos darbo kryptys: plaučių ir gimdos kaklelio vėžio citodiagnostika, citopatomorfozė, histoklinika ir patikrinimas.

■ Nukelta | 12 p.

Palydėjus Zofiją Stukonienę

1927–2018

■ Atkelta iš 7 p.

Docentės dėka Lietuvoje įdiegtas citodiagnostinis tyrimo metodas. Onkologijos centre ji subūrė kvalifikuotų citodiagnostų grupę. Doc. Z. Stukonienė tapo pagrindine Lietuvos gydytojų konsultante navikų, ypač plaučių, citodiagnostikoje. Bendradarbiavo su kitų šalių citologais. Kartu su Latvijos mokslininkais dirbo, apibūdindami naujus citologinių tepinėlių automatizuoto vertinimo aparatus TASI ir citoklasifikatorių.

Z. Stukonienė – apylinkių terapeutų kursų, organizuojamų Lietuvos onkologijos centre, kuratorė. Tyrėjos patirtį ji perdavė Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto studentams ir rezidentams. 1996 m. jai suteiktas vyresniojo mokslinio bendradarbio vardas. Mokslininkė yra paskelbusi daugiau kaip 100 mokslinių publikacijų, yra keletu metodinių leidinių, vadovėlio „Patologinė anatomija“ (antrasis leidimas, 2001) „Citologijos“ skyriaus autorė. Mokslinėse konferencijose ir posėdžiuose dalyvavo ne tik kaip pranešėja ir organizatorė, bet ir kaip citopatologijos ekspertė bei konsultantė.

„Negali nebendrauti su kitų sričių gydytojais. Vienas mažai ką pasieksi. <...> Visą gyvenimą tarnavau žmonėms. Mano reta specialybė, išugdyta mokytojų. Nuo

tyrimo priklauso ne tik teisinga diagnozė, bet ir tinkamai parinktas gydymas. Tam reikalingas mediko pareigingumas, žinios ir meilė kenčiančiam, negaluojančiam ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai. Būtina įskiepyti pacientui sveikimo viltį, padėti gydytojui jį gydyti, atskleidus savo savijautos smulkius niuansus, kurių gydytojas pats nejaučia, bet privalo suprasti. Ne veltui Hipokratas yra pasakęs, kad ligonį gydo gamta, o gydytojas tik padeda. Gamtos sukurtas vidinis žmogaus pasaulis su nesusikačiuojamomis biocheminėmis reakcijomis. Iki tam tikro laipsnio prisitaikymas reakcijoms yra stebuklingas. Šiandien jis suprantamas imuninės sistemos vardu“, – yra kalbėjusi mokslininkė.

Paskui doc. Z. Stukonienę lapkričio 3 d. išėjo ir jos bičiulė Lietuvos eksperimentinės onkologijos kūrėja ir puoselėtoja, vėžio prevencijos Lietuvoje iniciatorė, vėžio kontrolės Lietuvoje organizatorė profesorė Laima Liudvika Gričiūtė. Docentė yra sakiusi: „Mano visas gyvenimas praėjo greta jos. Atėjau į jos vadovaujamą eksperimentinę laboratoriją. Mes visą laiką buvom bičiulės, dalijomės viskuo.“ Atsisveikindami vėl prisimename doc. Z. Stukonienės mėgstamą prancūzų kalbos posakį „C'est la vie“ (liet. „toks gyvenimas, tai yra gyvenimas“). Parengė Janina Valančiūtė. Autorė yra Lietuvos medicinos bibliotekos darbuotoja

Lietuvos mokslininkų laikraščio projektui „Akademinės bendruomenės indėlis į mokslinės informacijos sklaidą

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Jonas Jasaitis
Stilistė-korektorė Jolanta Niaurienė
Dizainerė Giedrė Zaveckienė

Redakcinės kolegijos pirmininkas
Valentas Daniūnas, Jonas Dauraras, Valerijus
Valė Macijauskienė, Milena

Redakcija

La
Redakcija gerbia savo
Perspaudinant ar nau
<http://www.mokslolietuva.lt>
Laikraštis